

VIHREÄT nuoret

Vihreiden nuorten ja opiskelijoiden liitto

Aluevaalilinjapaperi 2022

Hyväksytty hallituksen kokouksessa 16.10.2021

HYVINVOINTI ILMAN FEMINISMIÄ ON PAHOINVOINTIA - FEMINISTISET JA ENNALTAEHKÄISEVÄT PALVELUT PARANTAVAT IHMISTEN HYVINVOINTIA

Sisällysluettelo

HYVINVOINTI ILMAN FEMINISMIÄ ON PAHOINVOINTIA - FEMINISTISET JA ENNALTAEHKÄISEVÄT PALVELUT PARANTAVAT IHMISTEN HYVINVOINTIA.....	1
MIKÄ ON SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN UUDISTUS ELI SOTE-UUDISTUS?	2
SAAVUTETTAVAT, LAADUKKAAT JA TASA-ARVOISET PALVELUT TURVAAVAT IHMISTEN HYVINVOINNIN	2
ALUEELLISUUS.....	3
LAADUKKAAT JA YHDENVERTAISET SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT KAIKILLE	3
OPISKELIJOIDEN JA MUIDEN EI-KOKOAIKATYÖSSÄ OLEVIEN OIKEUS SOTE-PALVELUIHIN.....	3
SAAVUTETTAVUUS.....	4
TASA-ARVOINEN KOHTELU	4
FEMINISTISET PALVELUT KAIKEN PERUSTANA.....	5
MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUT	5
PELASTUSTOIMI	5
LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN PALVELUT	6
SEKSUAALITERVEYS.....	7
SUKUPUOLI- JA SEKSUAALIVÄHEMMISTÖT.....	7
VAMMAISPALVELUT	7
VANHUSPALVELUT.....	8
HYVINVOINTIALUEEN RAKENTEET MAHDOLLISTAVAT HYVINVOINNIN	8
HALLINTO.....	8

DIGITALISAATIO ALUEELLISEN TASA-ARVON TYÖKALUNA.....	9
JÄRJESTÖT OSANA SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUITA	9
RESURSSIJA HOITOTYÖN KEHITTÄMISEEN	9
HENKILÖSTÖN HYVINVOINTI TOIMINNAN TAKUUNA.....	10

Feministisillä sosiaali- ja terveyspalveluilla voimme turvata kaikille saavutettavat palvelut, noudattaen ihmisoikeuksia ja perustuslaillisia velvoitteita. Ennaltaehkäisyyn ja kattavaan pelastustoimeen panostamalla varmistetaan oikea-aikainen apu ja estetään ongelmien syveneminen. Aluevaltuustot tarvitsevat päättäjiä, jotka kykenevät toimimaan näiden edellytysten mukaisesti. Alaikäisten kuuleminen ja päätäntävalta tulee varmistaa.

On ensiarvoisen tärkeää, että hyvinvointialueen tekemät päätökset hyödyttävät jokaista asukasta. Jokaiselle tulee taustasta riippumatta turvata yhdenvertaiset, tehokkaat ja kattavat palvelut. Ilman feminististä ja yhdenvertaisuuteen tähtäävää sosiaali- ja terveyspolitiikkaa ei kyetä riittävästi kuroma umpeen terveyseroja ja panostamaan väestön hyvinvointiin.

Panostamalla esimerkiksi saavutettavissa oleviin mielenterveys- ja päihdepalveluihin, matalan kynnyksen alueellisiin sosiaalipalveluihin, ennaltaehkäisevään työhön ja lastensuojeluun voidaan ehkäistä monia yksilöllisiä ja yhteiskunnallisia haittoja ja kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja. Jokaisen oikeus hyvään terveyteen turvataan parhaiten silloin, kun kaikilla on mahdollisimman varhaisessa vaiheessa mahdollisuus päästä laadukkaiden palveluiden piiriin.

Koronan aiheuttama hoitovelka on paisunut ja sosiaaliset ongelmat ovat kasaantuneet. Laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluita tarvitaan enemmän kuin koskaan. Palveluiden painopiste on siirrettävä korjaavasta työstä kaikkien saavutettavissa oleviin, ennaltaehkäiseviin ja terveyttä edistäviin sekä sosiaalista hyvinvointia lisääviin palveluihin. Ennaltaehkäisyyn ja kattavaan pelastustoimeen panostamalla kyetään vähentämään sekä ihmisen, että järjestelmän kuormitusta, kun ihminen saa tarpeeksi varhaisessa vaiheessa avun ja esimerkiksi erikoissairaanhoidon kapasiteetti ei ylikuormitu.

MIKÄ ON SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN UUDISTUS ELI SOTE-UUDISTUS?

Sosiaali- ja terveyspalveluiden kokonaisuudistuksella pyritään helpottamaan palveluiden saatavuutta, tasaamaan terveyseroja, hillitsemään kustannuksia ja yhdenmukaistamaan monimutkaiseksi paisunutta palvelujärjestelmää.

Jatkossa palveluiden järjestämisvastuu on 21:llä hyvinvointialueella, jotka pitävät huolen kunkin alueen sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palveluiden järjestämisestä. Hyvinvointialueiden vastuulle kuuluvat esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen, toiminnan valvominen, lakisääteiset tehtävät ja asukkaan oikeuksista huolehtiminen. Palveluiden tuottaminen kuuluu pääasiassa julkiselle sektorille, kuten kunnille, jota yksityinen ja kolmas sektori täydentävät.

Hyvinvointialueiden päätöksentekoa johtaa aluevaltuusto, jonne valitaan ensimmäiset päättäjät vuoden 2022 aluevaaleissa. Aluevaltuusto päättää, millaista sosiaali- ja terveyspolitiikkaa alue palvelujen järjestämisessä tekee sekä millaiset arvot päätöksentekoa ohjaavat.

SAAVUTETTAVAT, LAADUKKAAT JA TASA-ARVOISET PALVELUT TURVAAVAT IHMISTEN HYVINVOINNIN

ALUEELLISUUS

Sosiaali- ja terveyspalvelujen kokonaisuudistuksessa yksi olennaisimpia kehityskohteita on alueellisten erojen kurominen umpeen. Tällä hetkellä palvelut ovat jakautuneet epätasa-tarvoisisesti ihmisten asuinpaikan suhteen. Pitkät matkat vaikeuttavat esimerkiksi palveluiden pariin pääsyä ja lisäävät palvelukustannuksia. Konkreettisesti alueellinen epätasa-arvoisuus näkyy esimerkiksi ihmisten elinajanodotteessa.

- Harvaan asutuilla alueilla sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuteen tulee panostaa. Tätä voidaan kehittää esimerkiksi panostamalla teknologiaan, etäpalveluihin ja yksilölliseen huolenpitoon.
- Huomioidaan alueiden väliset terveys- ja hyvinvointierot ja tehdään kohdennettuja toimia niiden vähentämiseksi.
- Keskitytään harvaan asutuilla alueilla erityisesti mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyyn esimerkiksi työssä ja koulussa. Panostetaan mielenterveystaitojen opettamiseen ja esimerkiksi mielenterveyden ensiapukurssien yleistämiseen työpaikoilla.
- Panostetaan liikkuviin sosiaali- ja terveyspalveluihin ja kehitetään esimerkiksi terveys- ja sosiaalibusseja, joilla palvelut tuotaisiin ihmisten luo.

LAADUKKAAT JA YHDENVERTAISET SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT KAIKILLE

Yksi tärkeimpiä sosiaali- ja terveysuudistuksen tavoitteita on taata entistä paremmin laadukkaita palveluja jokaiselle. Palveluiden kehittämisessä on kiinnitettävä huomiota niiden yhdenvertaiseen toteutumiseen ja saavutettavuuteen, jotta voidaan aidosti kuroa umpeen terveyseroja ja mahdollistaa jokaisen perustuslaillinen oikeus pitää huolta terveydestään ja kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnistaan. Suomen sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän täytyy perustua tutkittuun tietoon, oikea-aikaisiin palveluihin ja universalismiin eli kaikkien saatavissa oleviin tukimuotoihin ja palveluihin, mutta samalla myös positiivisen erityiskohtelun tarjoamiin mahdollisuuksiin. Sosiaali- ja terveyspalveluiden kärkitavoitteina ovat kansalaisten hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen sekä yhdenvertaisten palveluiden saavutettavuuden turvaaminen ja niiden laadun varmistaminen

- Sosiaali- ja terveyspalveluita tulee järjestää luotettavasti, riittävästi, saavutettavasti ja yhdenvertaisesti.
- Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimintaa ja vaikuttavuutta ohjaamaan on asetettava erilaisia laatutavoitteita ja resursoitava riittävästi rahaa.
- Pidetään huolta, että palvelut eivät eriydy sosioekonomisen aseman mukaan.
- Erityislähtökohdat, kuten palvelujen turvaaminen harvaan asutuilla alueilla sekä kielellisen yhdenvertaisuuden toteutuminen, on aina huomioitava.
- Poistetaan asunnottomuus Suomesta vuoteen 2027 mennessä.
- Varmistetaan lääkekannabiksen reseptien saatavuus ja kela-korvaus. Annetaan lääkäreille oikeus arvioida lääkekannabisreseptien antaminen yhtä vapaasti kuin muidenkin lääkkeiden kohdalla.
- mielenterveyspalveluissa ei korvata terapiapalvelun tarvetta lääkehoidolla

OPISKELIJOIDEN JA MUIDEN EI-KOKOAIKATYÖSSÄ OLEVIEN OIKEUS SOTE-PALVELUIHIN

Kaikilla pitää olla elämäntilanteestaan tai sosioekonomisesta asemasta riippumatta mahdollisuus päästä yhdenvertaisesti sosiaali- ja terveyspalveluiden piiriin. Työttömien ja osa-aikatyöntekijöiden puuttuminen työterveyden piiristä voi aiheuttaa eriarvoisuutta peruspalveluiden saatavuudessa. Tässä tilanteessa vaarana on syrjäytymistä edistäville rakenteille alttiiden ihmisryhmien entistä voimakkaampi altistuminen syrjäytymiselle.

- Kansainvälisten opiskelijoiden tavoittaminen sekä heidän erityiset tarpeet on huomioitava hyvinvointialuiden palveluissa
- Tiedonkulun hyvinvointialueen ja YTHS:n välillä tulee olla sujuvaa jotta YTHS:n kautta erikoissairaanhoidon pääsy julkiselle puolelle sujuu saumattomasti
- Hyvinvointialueen on kiinnitettävä tarkemmin huomiota ennaltaehkäiseviin palveluihin työttömille. Esimerkiksi terveystarkastusten säännöllisyys, kattava terveysneuvonta ja tehokas palveluohjaus tukevat toimiessaan väestön hyvinvointia.
- Esimerkiksi nollatuntisopimuksella työskentelevillä tulee olla myös pääsy terveydenhuoltoon ja mahdollisesti työterveyden piiriin.

SAAVUTETTAVUUS

Jokaisella tulee olla aidosti pääsy sote-palveluiden pariin. Palveluiden käyttö ei saa jäädä kiinni esimerkiksi taloudellisista, kielellisistä syistä, esteettömyydestä, syrjinnästä tai rakenteiden monimutkaisuudesta. Jokaisella on oikeus saada terveys- ja sosiaalipalveluita riittävän nopeasti ja ilman pelkoa syrjinnästä tai epäasiallisesta kohtelusta.

- Luovutaan terveyskeskusmaksuista ja nostetaan sosiaaliturvan tasoa.
- Järjestetään sote-palvelut esteettömissä tiloissa
- Varmistetaan, että pelastustoimessa huomioidaan palveluiden esteettömyys ja saavutettavuus.
- Sitoudutaan potilasjonojen lyhentämiseen. Tarvittaessa tarkastellaan hoitotakuun kriteerejä ja lisätään henkilöstön määrää jonojen purkamiseksi.
- Digipalveluiden saavutettavuutta tulee kehittää niin, että jokainen kokee pääsevänsä käsiksi verkossa tapahtuviin palveluihin. Lisätään digipalveluiden saavutettavuuden valvontaa, keskitytään käyttöliittymien esteettömyyteen niiden hankintavaiheessa ja tarjotaan riittävästi tukea digipalveluiden käyttöön.

TASA-ARVOINEN KOHTELU

Jokaisella on oikeus tulla kohdelluksi ihmisarvoisesti ja kunnioittavasti. Hoitohenkilökunnan tulee ymmärtää ja tiedostaa erilaisten vähemmistöjen kohtaamat haasteet palvelujen saannissa. Sote-palveluiden tulee sopia kaikille sukupuoleen, seksuaalisuuteen, ikään, etniseen vähemmistöön tai vammaan katsomatta

- Koulutetaan hoitohenkilökuntaa kohtaamaan erilaisia vähemmistöjä ja tunnistamaan syrjiviä rakenteita.
- Taataan paperittomille ihmisille sosiaali- ja terveyshuollon peruspalvelut yhdenvertaisesti koko Suomessa.
- Turvataan sosiaali- ja terveyspalvelujen kielellinen saavutettavuus. Asiakkaalla tulee aina olla halutessaan mahdollisuus käyttää tulkkia.
- Varmistetaan hoidon laatu ja tasapuolinen kohtelu kaikille, päivitetään kansalliset hoitosuosituksot ja käytänteet kuntoon.

- Lisätään yhteistyötä eri järjestöjen kanssa ja koulutetaan työntekijöitä vähemmistöjen oikeuksista ja yhdenvertaisesta kohtelusta

FEMINISTISET PALVELUT KAIKEN PERUSTANA

MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUT

Mielenterveys- ja päihdepalvelut ovat tällä hetkellä vahvasti ylikuormittuneet, pirstaloituneet ja eriarvoistuneet. Avun tarve on kasvanut entisestään, mutta mielenterveys- ja päihdepalveluiden tarjonta on riittämätöntä. Sen lisäksi, että jonot ovat pitkiä, palveluntarjoajia on hajanaisesti tai liian vähän. Myös avun piiriin hakeutuminen ja avun saaminen on hankalaa ja riippuu yksilön elämäntilanteesta. Erityisesti sosioekonomisella asemalla on vahva vaikutus hoidon saamiseen, mikä on erittäin haitallista haavoittuvimmassa asemassa oleville, joille palveluiden piiriin pääsy on jo lähtökohtaisesti vaikeaa. Myös mielenterveyspalveluissa tulee siirtää painopiste ennaltaehkäisyyn ja hyvän mielenterveyden ylläpitämiseen

- Hyvinvointialueen strategiassa tulee näkyä panostus tehokkaihin mielenterveys- ja päihdepalveluihin, niiden valvontaan ja toteuttamiseen yhdessä muiden sektorien kanssa.
- Toteutetaan Terapiatakuu nopean ja matalan kynnyksen mielenterveysavun saavuttamiseksi.
- Perustetaan ympäri Suomea Mielenterveyspalvelupiste Mieppien kaltaisia keskustelutukeen perustuvia matalan kynnyksen toimipisteitä. Pyritään vähentämään palveluilla alueellista eriarvoisuutta.
- Perustetaan ympäri Suomea neulanvaihtopisteitä sekä valvottuja laittomien päihteiden käyttöhuoneita, joissa voidaan käyttää laittomia päihteitä terveydenhuollon työntekijöiden valvonnassa ehkäisten mm. yliannostuskuolemia.
- Kehitetään ja laajennetaan valtakunnallisia selviämis- ja katkaisuhoidoitasemia. Näin voidaan varmistaa yksilön turvallisuus ja terveys, ja purkaa päihevyyden ylikuormitusta.
- Mielenterveys- ja päihdepalveluiden järjestämisessä on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota eriarvoisuuden torjumiseen ja saavutettavuuden takaamiseen. Lisätään esimerkiksi tietoisuutta mielenterveys- ja päihdepalveluista koulussa ja työpaikoilla, koulutetaan yhä useammassa sairaanhoitopiirissä ammattilaisia käyttämään psykososiaalisia interventioita jo perustasolla ja keskitetään matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdeapua alueellisesti saavutettaviksi kaikille.
- Panostetaan mielenterveys- ja päihdepalveluihin, ja vahvistetaan yhteistyötä erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon, sosiaalitoimen ja kolmannen sektorin välillä.
- Kiinnitetään enemmän huomiota mielenterveys- ja päihdekuntoutuksessa omaisiin ja lapsiin. Otetaan läheiset osaksi mielenterveys- ja päihdekuntoutusta, tarjotaan heille kattavaa tukea ja apua ja kuunnellaan läheisiä ja omaisia.
- Panostetaan mielenterveys- ja päihdekuntoutuksen parantamisessa lapsiin ja lapsiomaisten suojeluun. Otetaan lapsen tarpeet huomioon ja varmistetaan, että heille on tarjolla keskusteluapua ja turvallisen aikuisen tukea tarvittaessa.
- Otetaan itsemääräämisoikeus huomioon palvelujen tarjoamisessa ja toteuttamisessa niin, että se tukee parhaiten sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujan, että heidän läheistensä oikeuksia ja hyvinvointia.

PELASTUSTOIMI

Ilmasto- ja ympäristökriisi tulee lisäämään pelastustoimen tehtäviä muun muassa tulvien ja maastopalojen lisääntymisen myötä. Lisäksi pelastustoimella tulee olla valmiutta toimia erilaisten ihmisten parissa.

- Lisätään pelastustoimen valmiutta toimia ympäristökatastrofien parissa.
- Luodaan oma ympäristökatastrofeihin erikoistunut yksikkö
- Koulutetaan pelastustoimen henkilöstöä kohtaamaan eritaustaisia ihmisiä kunnioittavasti.
- Panostetaan pelastustoimen resursseihin ja tasataan alueellisia eroja vasteajoissa.
- Lisätään pelastustoimen valmiutta eläimiä koskevissa tilanteissa

LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN PALVELUT

Tuetaan perheitä kattavasti raskaudesta aikuisuuden kynnykselle. Nähdään perheiden monimuotoisuus ja varmistetaan että palvelut tukevat kaikenlaisia perheitä yhden vanhemman perheistä perheisiin joihin kuuluu useampi aikuinen. Panostetaan neuvolassa lapsen kehitykseen ja perheiden hyvinvointiin. Tuetaan lapsen kehitystä varhaislapsuudesta nuoruusikään turvaamalla laadukkaat palvelut ja monipuoliset tukimuodot. Laadukkaat perhepalvelut mahdollistavat kaikille lapsille turvallisen lapsuuden, josta on hyvä ponnistaa aikuisuuteen. Mahdollistetaan jokaiselle haluamansa lapsiluvun tavoittelu.

- Siirretään painopiste korjaavasta työstä ennaltaehkäisevään työhön myös lasten, nuorten ja perheiden palveluissa.
- Ennaltaehkäistään ja puututaan lapsiperheköyhyyteen.
- Keskitytään lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Pyritään tunnistamaan tukea tarvitsevat perheet jo ennen lapsen syntymää ja panostetaan varhaisen vaiheen toimenpiteisiin neuvoloissa.
- Säilytetään laadukkaat ja kattavat neuvolapalvelut ja siirretään siirrettävissä olevia palveluita enemmän verkkoon.
- Neuvoloiden osuutta mielenterveyden tukemisessa tulee lisätä. Sekä lapsen kehityksen, että vanhempien hyvinvoinnin ja jaksamisen kannalta tulee vahvistaa psykososiaalisia valmiuksia.
- Neuvolan henkilökunnan osaamista tulee kehittää ja asiakaspalvelualltiutta kasvattaa, jotta perheet voivat saada mahdollisimman monipuolista tukea ja yksilöllistä kohtaamista.
- Erityislapsset on huomioitava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa oikea-aikaisen avun mahdollistamiseksi. Tarvitaan lisää resursseja ja huomiota varhaislapsuuden palveluihin sekä parannetaan moniammatillista yhteistyötä.
- Erityislasten perheitä on tuettava paremmin lapsen ja vanhempien jaksamisen vuoksi. Palveluita tulee selkiyttää ja avun tarjoamisessa on huomioitava koko perheen tilanne.
- Varhaiskasvatuksessa resursseja lapsen jaksamisen ja kehityksen tukemiseen tulee kasvattaa.
- Kehitetään kuraattori- ja psykologitoimintaa sekä työn houkuttelevuutta myös varhaiskasvatuksen toimipisteissä.
- Kuraattori- ja psykologimitoitukset tulee saada inhimilliselle tasolle.
- Otetaan käyttöön "teinineuvola" ja tuetaan perheitä myös teini-ikäisten lasten kanssa.
- Osallistetaan lapsia ja nuoria heitä koskevien palveluiden kehittämisessä.
- Panostetaan nuorten syrjäytymistä ehkäiseviin toimiin.
- Lastensuojelun resursseista ei voida joustaa. On varmistettava riittävä sosiaalityöntekijöiden mitoitus, monialainen yhteistyö sekä tiedonkulku ja lapsilähtöisyys.
- Helpotetaan itsellisten perheiden perustamista ja laajennetaan hedelmöityshoidot kaikille halukkaille
- Perustetaan yhä useampi perhetukikeskus kohtaamaan perheissä ilmeneviä ongelmia, kuten päihteiden käyttöä.
- Lähisuhde- ja perheväkivaltaan tulee puuttua tehokkaammin esimerkiksi panostamalla sosiaalihuollon työntekijöiden koulutukseen, resursseihin ja kapasiteettiin.
- Turvatalojen ja ensi- ja turvakotien toimintaa on tuettava ja tarpeen vaatiessa kasvatettava hyvinvointialueen toimesta.

- Kehitetään digipalveluja myös turvatalotoiminnan osalta.

SEKSUAALITERVEYS

Oman seksuaalisuuden toteuttaminen on osa ihmisten terveyttä ja jokaisella ihmisellä on seksuaalioikeudet. Seksuaaliterveys on osa jokaisen ihmisen elämää koko elinkaaren ajan ja jokaiselle on oikeus saada turvallisesti oikeaa tietoa siitä kuinka toteuttaa omaa seksuaalisuuttaan. Hävitetään kuukautisköyhyys ja tarjotaan nuorille ilmainen ehkäisy.

- Panostetaan laadukkaaseen, seksuaalioikeuksien toteutumista tukevaan seksuaalikasvatukseen, joka huomioi sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuuden.
- Taataan iän ja kehitystason mukainen seksuaalikasvatus kaikille. Edistetään seksuaalikasvatusta, joka ottaa huomioon ihmisten ja seksuaalisuuden moninaisuuden etenkin ryhmissä joiden seksuaalisuutta ei aina tunnisteta.
- Kehitetään seksuaalineuvonnan laatua ja saavutettavuutta.
- Mahdollistetaan turvallinen abortti kaikille sitä haluaville syistä riippumatta.
- Lopetetaan kuukautisköyhyys ja tarjotaan kaikille nuorille ja itsensä vähävaraisiksi kokeville monipuolisesti erilaisia kuukautissuojia maksutta kouluissa ja terveyskeskuksissa.
- Tarjotaan maksuton ehkäisy kaikille alle 30-vuotiaille. Ehkäisymuodon tulee olla jokaisella sopiva.
- Madalletaan kynnystä hakeutua seksitautitesteihin esimerkiksi parantamalla kotitestipakettien ja verikokeiden saatavuutta.

SUKUPUOLI- JA SEKSUAALIVÄHEMMISTÖT

Suomen translaki on ihmisoikeusloukkaus. Nykyinen terveydenhoidon taso ei huomioi läheskään tarpeeksi sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjä. Tarvitsemme vahvempaa sateenkaari politiikkaa hyvinvointivaltuustoihin!

- Sukupuolen moninaisuuden tukeminen ja huomioiminen yhteiskunnassa
- Lisätään tietoisuutta sukupuolen moninaisuudesta palvelujen tuottajille ja esimerkiksi hoitoalan työntekijöiden tietoisuuteen
- Tuetaan kasvatusta- ja opetustoimeen lisäkoulutusta ja resursseja sukupuolen ja seksuaalisuuden tietoisuuden lisäämiseen
- Varmistetaan sukupuolenkorjausprosessiin ja -hoitoihin pääsy yli hyvinvointialueiden rajojen. Taataan transpolien toiminta ja resursointi.

VAMMAISPALVELUT

Vammaisilla on oikeus laajaan itsemäärämisoikeuteen sekä oikeus elää yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä. Vammaisia tulee kuulla heitä itseään koskeissa asioissa. Yhteiskunnan ableismia tulee purkaa.

- Resurssoidaan alueelliset vammaisneuvostot kattavasti
- Varmistetaan vammaisten oikeus laadukkaaseen seksuaalikasvatukseen
- Tehdään julkiset tilat esteettömiksi
- Huomioidaan palveluiden tuottamisessa ja tarjoamisessa asiakkaiden ja heidän läheisten yksilölliset tilanteet. Vahvistetaan perhehoitotyön näkökulmaa vammaispalveluissa.
- Turvataan itsemäärämisoikeuden toteuttaminen.
- Otetaan vammaisjärjestöt vahvemmin osaksi sote-palveluiden suunnittelua ja toteutusta.
- Turvataan jokaiselle vammaiselle ihmisoikeussopimusten mukainen oikeus valita itse oma asuinpaikkansa sekä tapa asua.

- Vammaisten asumis- ja muut välttämättömät palvelut on rajattava hankintalain mukaisen kilpailutuksen ulkopuolelle.
- Palvelusopimuksissa on otettava vahvasti huomioon laatuksiteerit ja kohtuullinen pituus.
- Selkeytetään palveluverkoston ja kehitetään palveluneuvontaa asiakaslähtöisemmäksi. Tarjotaan mahdollisuus palveluneuvojaan, joka pystyy tarvittaessa auttamaan esimerkiksi hakemusten ja valitusten laatimisessa.
- Tarjotaan vammaispalvelulain määrittelemien vähimmäispalveluiden lisäksi täydentäviä palveluita, joissa huomioidaan asiakkaiden yksilöllinen avuntarve.
- Järjestetään henkilökohtaisten avustajien sijaisverkosto hyvinvointialueen toimesta, jotta voidaan turvata apua tarvitsevien itsenäinen arki myös ennakoimattomissa tilanteissa.
- Vammaispalvelulain mukaisten palveluiden tulee kompensoida vammaisten kohtaamia esteitä.
- Puretaan ableistisia rakenteita yhteiskunnassa. Tämän lisäksi yhteiskuntaa on kehitettävä aktiivisesti siten, että kaikki ihmiset voisivat toimia arjessa yhdenvertaisesti
- Varmistetaan apuvälineiden saanti ja apuvälinehuolto jokaisena päivänä saavutettavasti.

VANHUSPALVELUT

Meillä jokaisella on oikeus arvokkaaseen vanhuuteen. Vaikka väestön ikääntyessä tulee painetta tehostaa vanhustenhoitoa, tulee palveluiden tuottamisen perustana olla laadukkaat palvelut, jotka kunnioittavat ihmisen itsemääräämisoikeutta. Samalla uusia innovaatiota hyödyntämällä voidaan löytää uusia ratkaisuja vanhuspalveluiden toteuttamiseen.

- Perustetaan vanhusneuvoloita ja vanhusten ensiapuyksiköitä. Lisätään vanhuksille suunnattujen liikkuvien hoitoyksiköiden määrää.
 - Vanhusneuvolan tehtävinä esimerkiksi palvelutarpeen arvioinnin ja palveluohjauksen selkeyttäminen.
 - Vanhusneuvolan asiakkaina niin vanhukset itse kuin heidän läheiset
 - Vanhusneuvolasta apua esimerkiksi yksinäisyyteen, toimeentuloon, asumispalveluihin ja ravitsemustilan arviointiin.
- Turvataan avopalveluiden ohella laitoshoidon saavutettavuus ja sen laatu sitä tarvitseville ikäihmisille.
- Taataan eriasteisten asumispalveluiden riittävyys.
- Hyödynnetään teknologisia ratkaisuja erityisesti haja-asutusalueilla palveluiden saavutettavuuden turvaamiseksi. Teknologisten ratkaisujen tulee olla niin ikäihmisten kuin työntekijöiden arkea helpottavia. Riittävät valmiudet palveluiden käyttöön tulee varmistaa.
- Mahdollistetaan turvallinen ja laadukas asuminen omassa kodissa mahdollisimman pitkään.
- Huolehditaan ikäihmisten päivätoiminnan jatkumisesta ja sen tason paranemisesta soteuudistuksen yhteydessä tukemalla erityisesti kolmannen sektorin toimijoita.
- Huomioidaan vähemmistöihin kuuluvat vanhukset ja koulutetaan henkilökuntaa kunnioittavaan ja sensitiiviseen kohtaamiseen.
- Huomioidaan ikääntyvien seksuaaliset tarpeet ja edistetään seksuaaliterveyttä.
- Lisätään pariskuntahuoneiden määrää palveluasumisessa ja huomioidaan erilaiset suhdemuodot. Tarjotaan mahdollisuuksia viettää aikaa ja asua kumppanien kanssa.

HYVINVOINTIALUEEN RAKENTEET MAHDOLLISTAVAT HYVINVOINNIN

HALLINTO

Uutta hallinnon alaa luotaessa määritellään pitkälti ne raamit joissa hyvinvointialueet toimivat tulevaisuudessa. Tämä on mahdollisuus uudistaa rakenteita ylläpitämään ihmisten hyvinvointia sekä mahdollistamaan kohtaaminen.

- ilmasto- ja ympäristövaikutukset tulee huomioida hyvinvointipalveluiden järjestämisessä.
- Lasketaan aluevaalien äänestys- ja vaalikelpoisuusikäraja viiteentoista ikävuoteen.
- Nuorisovaltuustoille on taattava riittävät toimintaresurssit ja nuorisovaltuuston päätöksenteko on otettava aluevaltuustoissa systemaattisesti huomioon.
- Lisätään tietoisuutta uuden hallinnon tason rakenteesta ja sen vaikutuksista sekä päättävistä elimistä.

DIGITALISAATIO ALUEELLISEN TASA-ARVON TYÖKALUNA

Digitalisaatio mahdollistaa palveluiden tarjoamisen uusilla tavoilla. Sen avulla voidaan parantaa etenkin haja-asutusalueen sote-palveluita ja kaventaa alueellista eriarvoisuutta, kun asiantuntijoiden tietoa voidaan hyödyntää laajemmin etäyhteyksien avulla. Koronapandemian jälkeen etäpalvelut voivat auttaa hoitovelan ja jonojen purkamisessa.

- Panostetaan digipalveluihin ja teknologisiin ratkaisuihin, jotka tukevat sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Samanaikaisesti varmistetaan asiakkaiden mahdollisuudet palveluiden hyödyntämiseen esimerkiksi lainalaitteiden avulla ja turvaamalla riittävät fyysiset palvelut niitä tarvitseville.
- Hyödynnetään etäkäyntejä ja -konsultaatiota kotihoidon turvaamisessa erityisesti haja-asutusalueilla.
- Pidetään henkilökunnan koulutus ajantasalla ja kannustetaan heitä digipalveluiden hyödyntämiseen.
- Lisätään verkossa toimivia ennaltaehkäiseviä matalan kynnyksen palveluita
- Laajennetaan kouluterveydenhuollon saatavuutta ja saavutettavuutta avaamalla digiklinikka.

JÄRJESTÖT OSANA SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUITA

Kolmannen sektorin tuottamat palvelut täydentävät korvaamattomasti nykyisiä sote-palveluita. Hyvällä yhteistyöllä julkisen ja järjestöjen yhteistyö on enemmän kuin osiensa summa.

- Parannetaan yhteistyötä erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja järjestöjen sekä sosiaalihuollon ja järjestöjen välillä.
- Kuullaan järjestöjä päätöksenteossa ja nähdään järjestöt arvokkaina tiedonlähteinä sekä resursseina.
- Järjestöjen toimintaedellytyksistä tulee huolehtia tarjoamalla riittäviä avustuksia ja esimerkiksi tiloja järjestöjen käyttöön.
- Perustetaan yhteisökeskuksia, jotka kokoavat useita sosiaali- ja terveysalan toimijoita saman katon alle.

RESURSSEJA HOITOTYÖN KEHITTÄMISEEN

Hyvinvointialan työntekijöiden koulutukseen tulee osoittaa lisää resursseja, jotta saadaan varmistettua hoitohenkilökunnan riittävyys, osaaminen ja koulutus sosiaali- ja terveyspalvelujen eri alueilla.

- Maakuntaveron riittävä tasolla saadaan korvamerkittyä enemmän resursseja koulutukseen ja tiedon lisäämiseen mm. vammaisuuden, sukupuolen moninaisuuden ja erityisryhmien kohtaamiseen.

- Nuorten osallisuus hyvinvointialueiden päätöksentekoon tulee varmistaa ja alueellisille nuorisovaltuustoille tulee antaa suora aloiteoikeus aluevaltuustolle ja puhe- ja läsnäolo-oikeus toimielimissä
- Nuoria tulee kuunnella heitä koskevassa päätöksenteossa myös hyvinvointialueilla.
- Sosiaalihuollon peruspalveluja on vahvistettava ja palveluihin on kyettävä tarjoamaan riittävät resurssit henkilökunnan, oikea-aikaisuuden ja selkeän ja laadukkaan avun varmistamiseksi.

HENKILÖSTÖN HYVINVOINTI TOIMINNAN TAKUUNA

Huolehditaan, että koko hyvinvointialueen hallinnon alaisen henkilökunnan hyvinvointi ja palvelut ovat kattavia, jotta säilytämme tarvittavan henkilöstön resurssin ja kannustamme alalle työntekijöitä myös tulevaisuudessa. Tämä tarkoittaa panostuksia niin sosiaali- ja terveydenhuollon kuin pelastustoimen henkilöstöön.

- Hoitajamitoitus ja sosiaalityöntekijöiden määrä tulee varmistaa riittävälle tasolle.
- Hoitohenkilöstön palkan tulee olla kilpailukykyinen, jotta taataan henkilöstölle oikeutettu korvaus työstä, ja huolehditaan alan houkuttelevuudesta uusille työntekijöille.
- Hyvinvointialueiden asiakastietojärjestelmiä tulee kehittää hoitohenkilöstön näkökulmasta saavutettavammaksi. On varmistettava, että esimerkiksi sairastuneen ihmisen harteille ei jää tietojärjestelmäkatkoksista aiheutuvan tiedon puutteen paikkaaminen.
 - Asiakastietojärjestelmät tulee päivittää niin, että ne ovat henkilöstölle mahdollisimman helppo- ja nopeakäyttöisiä, jotta peruskäyttöliittymän hallitsemiseen ei kulu yletöntä määrää aikaa.
 - Henkilöstölle tulee järjestää tarvittavia koulutuksia, miten järjestelmää käytetään, ja miten tietopyyntöjä ja -luovutuksia tehdään. Tavoitteena on, ettei potilas joudu yksinään vastaamaan omien lääketieteellisten tietojensa välittämisestä eteenpäin.
- Hoiva-avustajien lisääminen avuksi perustoimintoihin, siisteyden ylläpitoon ja kirjaamiseen, hoitohenkilöstön lisäksi - ei hoitohenkilöstön kustannuksella.
- henkilöstöllä on oltava mahdollisuus kattaviin mielenterveys- ja työhyvinvointia ylläpitäviin palveluihin.
- Koulutusta niin käytännön työstä kuin yhteiskunnallisista asioista - esimerkiksi moninaisten ihmisten kohtaamisesta - tulee lisätä ja taata, jotta varmistetaan henkilökunnan ammattitaito ja ajankohtaisen tiedon ylläpito.
- Sosiaali- ja terveyspalvelujen tuloksellisuutta ja toimivuutta tulee arvioida ensisijaisesti sen asiakkaiden eli sosiaali- ja terveyspalveluja tarvitsevien näkökulmasta.